

श्री.जयदिप डाकरे सर

श्री.प्रविण डाकरे सर

Subscribe

इयत्ता - सातवी (9 डिसेंबर) विषय - मराठी

Subscribe

१२. सलाम-नमस्ते !

सुधा मूर्ती (१९५०): प्रसिद्ध लेखिका. 'वाइज अँड अदरवाइज', 'सामान्यांतले असामान्य', 'अस्तित्व', 'आजीच्या पोतडीतल्या गोष्टी', 'आयुष्याचे धडे गिरवताना', 'बकुळा', 'गोष्टी माणसांच्या' इत्यादी पुस्तके प्रसिद्ध. प्रस्तुत पाठ 'पुण्यभूमी भारत' या कथासंग्रहातून घेतला आहे. सुधा मूर्ती यांच्या मूळ इंग्रजी कथासंग्रहाचा मराठी अनुवाद लीना सोहोनी यांनी केला आहे.

C3C5S7

अत्यंत गरीब परिस्थिती असूनही माणुसकी, प्रामाणिकपणा, कष्टाळूवृत्ती, दुसऱ्यांच्या दुःखांविषयीची जाणीव इत्यादी गुण शेख महंमद व त्याची मृत्यूच्या दारात उभी असलेली बहीण झुबेदा यांच्या ठायी दिसून येतात.

प्रस्तुत पाठात लेखिकेने याचे अत्यंत हृदयस्पर्शी वर्णन केले आहे.

माहिती मिळवा.

- तुमच्या परिसरातील गरजू, अनाथ, अपंग इत्यादी व्यक्तींसाठी काम करणाऱ्या व्यक्ती व संस्था यांविषयी माहिती मिळवा.

शेख महंमदचं एक छोटंसं दुकान होतं. तो वह्यांची किरकोळीनं विक्री करायचा. दरवर्षी जून महिन्यात मी त्याच्याकडून मोठ्या संख्येनं वह्या विकत घेत असे. आम्ही त्या झोपडपट्टीतील शाळकरी मुलांमध्ये वाटत असू. त्याचं दुकान आमच्या ऑफिसच्या जवळच होतं. दुकानाची जागा भाड्याची होती. शेख महंमद फार संकोची स्वभावाचा होता. तो वह्या आणून आमच्याकडे पोहोचवायचा. आमचा चेक तयार झाला, की आम्ही त्याला तसं कळवायचो. मग तो येऊन चेक घेऊन जायचा.

एकदा असाच तो आमच्या ऑफिसात आला होता. त्या वेळी आम्ही सर्वजण मिठाई खात होतो. मी शेखच्या हातावर मिठाई ठेवली; पण त्यानं ती खाल्ली नाही.

ऑनलाईन टेस्ट

भागीदारी (Partnership)

एखादा व्यवसाय चालू करताना जागा, कच्ची सामग्री इत्यादींसाठी पैसे लागतात. त्या रकमेला भांडवल म्हणतात. अनेकदा दोन किंवा अधिक व्यक्ती मिळून भांडवल गोळा करतात. म्हणजेच त्या व्यक्ती भागीदारीत गुंतवणूक करून व्यवसाय सुरू करतात. भागीदारीच्या व्यवसायात बँकेमध्ये भागीदारांचे संयुक्त खाते असते. त्या व्यवसायासाठी भांडवलाची ज्या प्रमाणात गुंतवणूक असते त्या प्रमाणात व्यवसायात झालेला नफा किंवा तोटा याचे वाटप केले जाते.

उदा. झेलम व अथर्व यांनी अनुक्रमे 2100 व 2800 रुपये भांडवल घालून व्यवसाय चालू केला. त्यांना 3500 रुपये फायदा झाला. तो कसा वाटावा ?

उकल : भांडवलाचे प्रमाण काढू. $2100:2800$ म्हणजे $\frac{2100}{2800} = \frac{3}{4}$ म्हणून भांडवलाचे प्रमाण 3:4 आहे.

नफ्याचे वाटप भांडवलाच्या प्रमाणात करायचे आहे. झेलमचा नफा $3x$ व अथर्वचा नफा $4x$ मानू.

$$\therefore 3x + 4x = 3500 \quad \text{एकूण नफा 3500 आहे.}$$

$$\therefore 7x = 3500 \quad \therefore x = 500$$

झेलमला $3x = 1500$ रुपये व अथर्वला $4x = 2000$ रुपये नफा मिळेल.

उदा. एका व्यवसायात चिन्मय आणि सॅम यांनी 130000 रुपये भांडवल 3:2 या प्रमाणात गुंतवले तर प्रत्येकाची गुंतवणूक किती ? या व्यवसायात त्यांना 36000 रुपयांचा नफा झाला, तर प्रत्येकाचा नफा किती असेल ?

उकल : चिन्मय आणि सॅम यांच्या गुंतवणुकीचे प्रमाण 3:2 आहे.

गुंतवणुकीच्या प्रमाणात नफ्याची वाटणी होते म्हणून नफ्याचे प्रमाण 3:2 असेल.

चिन्मयची गुंतवणूक $3y$ व सॅमची गुंतवणूक $2y$ मानू.

$$3y + 2y = \text{एकूण गुंतवणूक}$$

$$\therefore 5y = 130000$$

$$\frac{5y}{5} = \frac{130000}{5} \dots\dots (5 \text{ ने भागून})$$

$$\therefore y = 26000$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{चिन्मयची गुंतवणूक} &= 3y \\ &= 3 \times 26000 \\ &= 78,000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{सॅमची गुंतवणूक} &= 2y \\ &= 2 \times 26000 \\ &= 52000 \end{aligned}$$

चिन्मयचा नफा $3x$ व सॅमचा नफा $2x$ मानू.

$$3x + 2x = \text{एकूण नफा}$$

$$5x = 36000$$

$$\frac{5x}{5} = \frac{36000}{5} \dots\dots (5 \text{ ने भागून})$$

$$\therefore x = 7200$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{चिन्मयचा नफा} &= 3x \\ &= 3 \times 7200 \\ &= 21600 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{सॅमचा नफा} &= 2x \\ &= 2 \times 7200 \\ &= 14400 \end{aligned}$$

वाचा व समजून घ्या .

Let's learn.

Partnership

When starting a business enterprise, money is required for an office, raw materials, etc. This amount is called the capital. Often, two or more people put in money for the capital. In other words, these people start a business by investing in the partnership. In a business partnership, all partners have a joint account in a bank. The profit made or the loss incurred is shared by the partners in proportion to the money each one has invested.

Example Jhelum and Atharva invested 2100 and 2800 rupees respectively and started a business. They made a profit of 3500 rupees. How should it be shared?

Solution: Let us find out the proportion of the investments.

$$2100:2800 = \frac{2100}{2800} = \frac{3}{4} = 3:4. \therefore \text{Proportion of investments is } 3:4.$$

The profit must also be shared in the same proportion.

Let Jhelum's profit be $3x$ and that of Atharva, $4x$. Then,

$$3x + 4x = 3500 \quad \text{as total profit is } 3500.$$

$$\therefore 7x = 3500 \quad \therefore x = 500$$

Jhelum's share = $3x = 1500$ rupees and Atharva's share = $4x = 2000$ rupees.

Example Chinmaya and Sam invested a total of 130000 rupees in a business in the proportion 3:2 respectively. What amount did each of them invest? If their total profit was 36000 rupees, what is the share of each?

Solution: The proportion of Chinmaya's and Sam's investment is 3:2.

The profit is shared in the same **proportion** as the investment, hence, proportion of profit is 3:2.

Let Chinmaya's investment be $3y$ and Sam's $2y$.

$$3y + 2y = \text{Total investment.}$$

$$\therefore 5y = 130000$$

$$\frac{5y}{5} = \frac{130000}{5} \dots\dots \text{(dividing by } 5)$$

$$\therefore y = 26000$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{Chinmaya's investment} &= 3y \\ &= 3 \times 26000 \\ &= 78,000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Sam's investment} &= 2y \\ &= 2 \times 26000 \\ &= 52000 \text{ rupees} \end{aligned}$$

Let Chinmaya's profit be $3x$ and Sam's $2x$.

$$3x + 2x = \text{Total Profit}$$

$$5x = 36000$$

$$\frac{5x}{5} = \frac{36000}{5} \dots\dots \text{(dividing by } 5)$$

$$\therefore x = 7200$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{Chinmaya's profit} &= 3x \\ &= 3 \times 7200 \\ &= 21600 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Sam's profit} &= 2x \\ &= 2 \times 7200 \\ &= 14400 \text{ rupees} \end{aligned}$$

understand.

Scene II

(Inside Chaturbhuj's house.)

revision

- Maid** : Mother, Dada Babu has come home in a blazing temper.
- Mother** : Why, what's the matter?
- Maid** : I don't know. (Enter Chaturbhuj.)
- Little Boy** : Dada, can I have this cat?
- Chaturbhuj** : (slaps him hard.) Cat, cat, cat the whole day long, is it?
- Mother** : No wonder the poor boy's angry! He comes home after such a long time and these brats start annoying him at once. (To Chaturbhuj) Let me have the cat, son. I'll give it some rice and milk that I've put by.

- Chaturbhuj** : (furiously) Here, mother, you can have the cat and feed it all you want. I shan't stop to eat – I'm leaving at once.
- Mother** : (plaintively) What makes you say such a thing? – Your meal's ready and waiting, dear. You can sit down to it as soon as you've had your bath!

- in a blazing temper : very angry
- brats : naughty kids
- plaintively : in a sad, complaining way

Think and answer :

- ⊗ Who is Dada Babu?
- ⊗ Why does Chaturbhuj get angry with his mother?

understand.

७. स्वराज्याचा कारभार

स्वाध्याय

१. ओळखा पाहू.

- (१) आठ खात्यांचे मंडळ -
- (२) बहिर्जी नाईक या खात्याचे प्रमुख होते -
- (३) महाराजांनी बांधलेला मालवणजवळील जलदुर्ग -
- (४) किल्ल्यावर युद्धसाहित्याची व्यवस्था पाहणारा -

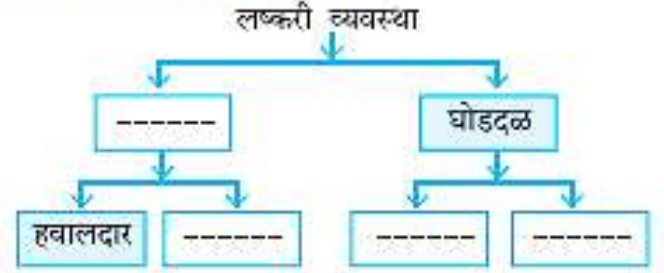
२. तुमच्या शब्दांत लिहा.

- (१) शिवाजी महाराजांचे शेतीविषयक धोरण
- (२) शिवराव एक प्रजाहितदक्ष राज्यकर्ते

३. का ते सांगा.

- (१) शिवाजी महाराजांनी अष्टप्रधान मंडळ स्थापले.
- (२) शिवाजी महाराजांनी आरमार उभे केले.

४. ओघतक्ता पूर्ण करा.

उपक्रम

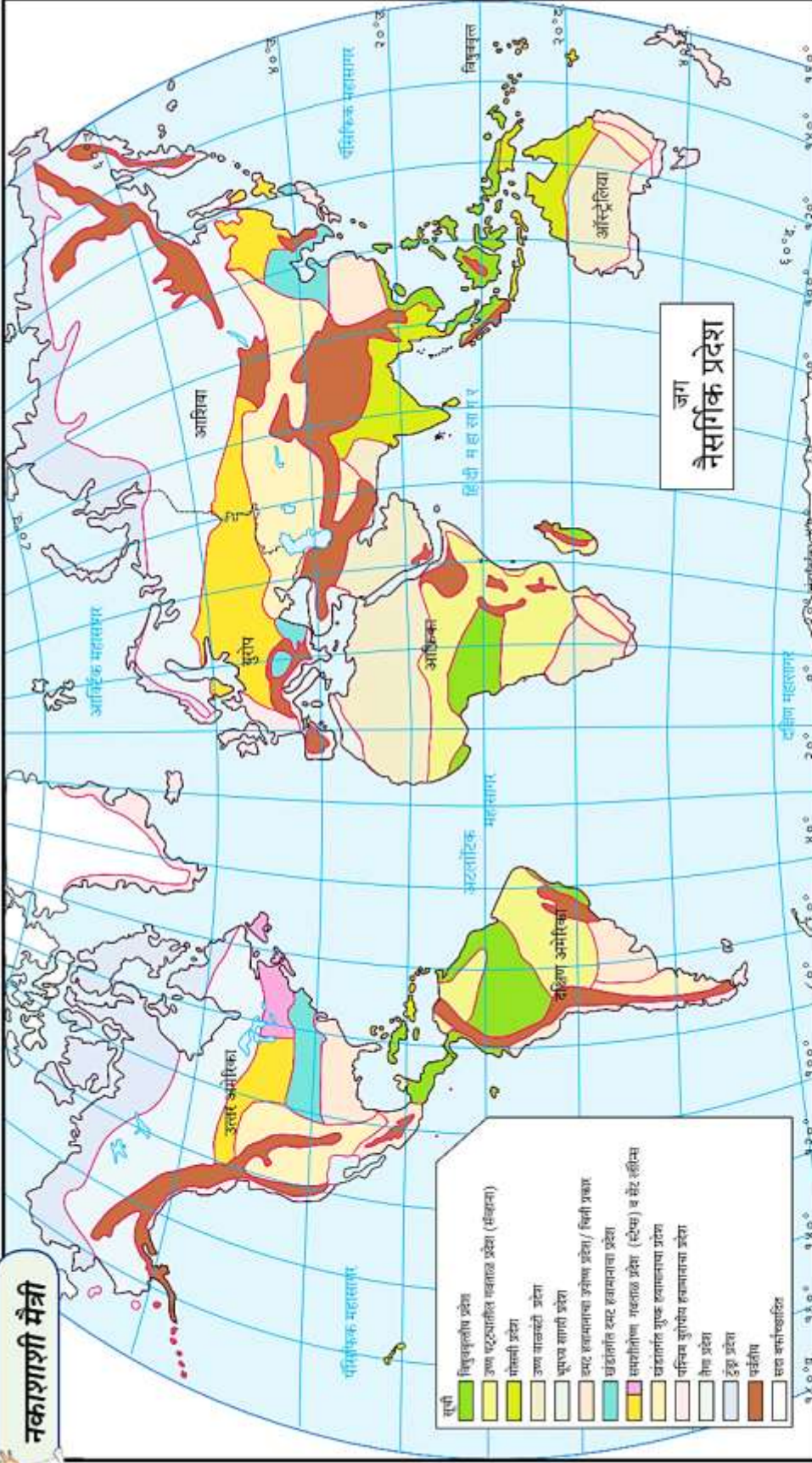
- (१) तुमच्या परिसरात राहणाऱ्या भारतीय सेनादलात काम केलेल्या व्यक्तीची मुलाखत घ्या.
- (२) तुमच्या गावातील बाजारपेठेला भेट देऊन परिसरात तयार होणाऱ्या वस्तू आणि बाहेरगावावरून विक्रीसाठी आलेल्या वस्तू यांची यादी करा.

किल्ले सिंधुदुर्ग

६. नैसर्गिक प्रदेश

वाचा समजून घ्या.

- आकृती ६.१ : जगातील नैसर्गिक प्रदेश**
- जास्त आहे?
- ▶ अंटार्क्टिका खंडासारखी परिस्थिती आणखी कोठे आढळते?
  - ▶ मूळ रेखावृत्त ज्या भूभागावरून जाते, त्या भूभागात कोणकोणते नैसर्गिक प्रदेश आढळतात?

- खंडात आहे?
- ▶ उत्तर गोलार्धाच्या तुलनेत दक्षिण गोलार्धात नैसर्गिक प्रदेश कमी असल्याचे कारण कोणते असले?
  - ▶ जगाच्या संदर्भात कोणत्या नैसर्गिक प्रदेशाचे क्षेत्र

- आकृती ६.१ चा वापर करून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- ▶ भारतात कोणकोणते नैसर्गिक प्रदेश आढळतात?
  - ▶ उष्ण वाळवंटी प्रदेशाचा जास्त भूभाग कोणत्या खंडात येतो?
  - ▶ नैसर्गिक प्रदेशांत सर्वांत जास्त विविधता कोणत्या प्रदेशात आढळते?

10. आपत्ती व्यवस्थापन

ज्वालामुखी (Volcano)

ज्वालामुखी ही एक नैसर्गिक घटना आहे. पृथ्वीचा अंतर्भाग अत्यंत उष्ण आहे. भूअंतर्गातून भूपृष्ठाकडे किंवा भूपृष्ठावर तप्त पदार्थांच्या हालचाली सतत होत असतात. त्यामुळे काहीवेळा भूकवचाखालील घन, द्रव आणि वायू पदार्थ भूकवचाकडे ढकलले जातात. हे पदार्थ भूकवचाबाहेर पडून त्यांचा पृष्ठभागावर उद्रेक झाला व ते वाहू लागले की त्यास 'ज्वालामुखी' म्हणतात.

10.3 ज्वालामुखी

ज्वालामुखीमुळे काय होते ?

1. शिलारस, बाष्प, उष्ण चिखल, गंधक इत्यादी रासायनिक पदार्थ भूपृष्ठावर येऊन साचतात, त्यामुळे डोंगर व टेकड्या यांची निर्मिती होते.
2. ज्वालामुखीतून बाहेर पडणारी राख आणि वायू यांमुळे वातावरण प्रदूषित होते.
3. अनेकदा ज्वालामुखीमुळे पाऊस पडतो.
4. उष्ण वायूमुळे तापमान वाढते.
5. उष्ण चिखलाखाली जंगल, वस्त्या गाडल्या जातात.

ज्वालामुखी जमिनीवर होतात तसेच समुद्रातही होतात. जमिनीवरील ज्वालामुखीच्या स्फोटातून जे पदार्थ बाहेर येतात, तेच पदार्थ समुद्रातील ज्वालामुखीतूनही बाहेर पडतात. समुद्रातील ज्वालामुखीच्या उद्रेकामुळे काही बेटांची निर्मिती होते.

ज्वालामुखीचा उद्रेक टाळणे, उद्रेक सुरू झाल्यावर तो थांबवणे किंवा त्याचे नियंत्रण करणे शक्य नसते, मात्र त्याचे भाकीत करणे व त्यानुसार तात्काळ आपत्ती व्यवस्थापन करणे हे विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या साहाय्याने शक्य झाले आहे.

त्सुनामी (Tsunami)

थोडे आठवा.

1. भूकंप म्हणजे काय ?
2. भूकंप व ज्वालामुखीचा उद्रेक हे सागराच्या तळाशी झाले तर काय होईल ?

जमिनीप्रमाणेच सागराच्या तळाशी भूकंप व ज्वालामुखीचे उद्रेक होतात. महासागराच्या तळाशी भूकंप झाला तर बाहेर पडणारी ऊर्जा पाण्याला वरच्या दिशेने ढकलते, परिणामी महासागरात विशिष्ट प्रकारच्या लाटा तयार होतात. या लाटा उगमस्थानाजवळ फार उंच नसतात, परंतु खूप वेगाने त्या दूरवर पसरू लागतात. तेव्हा या लाटांचा वेग ताशी 800 ते 900 किलोमीटर इतका असतो. त्या किनारी भागाकडे पोहोचतात तेव्हा त्यांचा वेग आधीपेक्षा कमी होतो, पण त्यांची उंची खूपच म्हणजे सुमारे 100 फुटापर्यंत वाढलेली दिसते.

10.4 त्सुनामी

महासागराच्या तळाशी होणाऱ्या भूकंपामुळे तसेच ज्वालामुखीमुळे निर्माण होणाऱ्या या लाटांना 'त्सुनामी लाटा' म्हणतात. त्सुनामी हा जपानी भाषेतील शब्द आहे. त्सुनामी याचा अर्थ किनाऱ्यावर येऊन धडकणारी पाण्याची मोठी लाट.

वाचा व समजून घ्या.

10. Disaster Management

Volcano

A volcano is a natural event or phenomenon. The interior of the earth is very hot. Movement of hot substances continuously occur from the interior towards the surface of the earth. As a result, sometimes the solid, liquid and gaseous substances below the earth's crust are pushed towards the crust. When these substances come out of the earth's crust in an eruption and start flowing, it is called a volcano.

10.3 Volcano

What are the effects of a volcano?

1. The chemical substances such as lava, vapour, hot mud, sulphur, etc. get collected on the surface of the earth and thereby mountains and hills are created.
2. The atmosphere gets polluted due to the ash and gases ejected by the volcano.
3. Often, it rains as a result of a volcanic eruption.
4. Temperature rises due to hot gases.
5. Forests and settlements get buried under the hot mud.

Volcanoes erupt in the sea as they do on land. The same substances that come out during the eruption of a volcano on the land are ejected during the eruption of a volcano in the sea. Some islands are created due to the eruption of volcanoes in the sea.

It is not possible to prevent the eruption of a volcano, to stop it after it erupts or to control it. However, by means of science and technology, it is possible to predict an eruption and to take immediate steps for disaster management.

Tsunami

Let's recall.

1. What is an earthquake?
2. What will happen if an earthquake and volcanic eruption occur at the bottom of the sea?

As on land, earthquakes and volcanic eruptions occur at the bottom of the sea, too. If an earthquake occurs at the bottom of ocean, the energy released pushes the water upwards. As a result of this, a peculiar type of waves are formed. These waves are not very high near the source, but they start spreading very fast to long distances. The velocity of these waves is 800 to 900 kilometre per hour. When they reach a coastal area, their velocity is reduced, but their height is found to have increased tremendously, even to about 30 metres.

10.4 Tsunami

Such a wave, generated by an earthquake or volcano occurring on the ocean floor, is called a 'tsunami'. 'Tsunami' is a Japanese word which means 'harbour wave'.

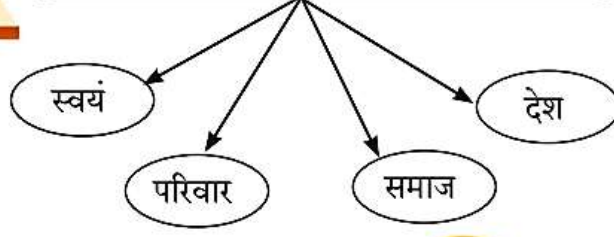
understand.

स्वयं अध्ययन

स्त्री शिक्षा का इनपर क्या प्रभाव पड़ता है, लिखो :

विचार मंथन

॥ बेटी बचाओ, बेटी पढ़ाओ ॥

सदैव ध्यान में रखो

स्वयं को बदलो, समाज बदलेगा ।

नए शब्द समझो ।

माझा ऑनलाईन अभ्यास - सराव चाचणी

इयत्ता सातवी - मराठी

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.

11. बाली बेट

[Click Here](#)

12. सलाम नमस्ते

[Click Here](#)

13. अनामवीरा

[Click Here](#)

14. कवितेची ओळख

[Click Here](#)

इयत्ता सातवी - इतिहास

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

7. स्वराज्याचा कारभार

[Click Here](#)

8. आदर्श राज्यकर्ता

[Click Here](#)

9. मराठ्यांचा स्वातंत्र्यसंग्राम

[Click Here](#)

इतर टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.

